

Second opinion op de STOP v0.96 met toepassingsprofielen TPOD

10.2.

10.2.

*Leibniz Center for Law
Universiteit van Amsterdam*

Inhoudsopgave

1. Introductie.....	2
1.1. Digitaal stelsel Omgevingswet en omgevingsdocumenten	2
1.2. Uitwisseling van STOP/TP datastructuren.....	3
1.3. De beoordeelde objecten	4
1.4. Algemeen advies op hoofdlijnen	4
2. Implementatie van de STOP/TP standaard door leveranciers	7
2.1. Relatie tot andere standaarden in het werkgebied	7
2.2. Implementatie van de standaard in tekstgeoriënteerde software	8
2.3. Implementatie van de TPOD standaard in geo-software.....	9
2.4. Implementatie in software ten behoeve van ontwerp van wijzigingen	9
3. Toepassing op de te verwerken officiële publicaties.....	11
3.1. Goedkeuring wijzigingsbericht	11
3.2. De begintoestand en wijziging.....	11
3.3. Geldig versus kenbaar geldig.....	12
3.4. Simulerend gebruik van het consolidatieproces.....	13
3.5. Simulerend gebruik van het consolidatieproces in DSO-LV	13
4. Identiteit en verwijzing	14
4.1. Werk, expressie, manifestatie en item	14
1.1. Werk en tekststructuur	15
5. Annotaties en informatie-objecten.....	16
5.1. Annotaties en informatie-objecten: de documentatie	16
5.2. Wijziging van het onderliggende object of informatie over het object?	16
5.3. Het werkingsgebied in TPOD.....	17
5.4. Begripsbepaling, aanvulling, afwijking en uitzondering.....	17
5.5. Verbeelding van wijziging van annotaties.....	18
6. Toepassingsbereik van de TP's.....	19
6.1. AMvB en MR als niet-omgevingsdocumenten.....	19
7. Appendix: de vraagstelling.....	20

1. Introductie

Voor u ligt een *second opinion* op de Standaard Officiële Publicaties (STOP) versie 0.96 met de bijbehorende toepassingsprofielen (TP) in het kader van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

De landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) is straks de centrale landelijke voorziening voor alle overheidspublicaties. Overheden publiceren hier hun omgevingsdocumenten. Via de landelijke voorziening komen omgevingsdocumenten ook in de landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO; DSO-LV). Het DSO voorziet in standaardisering van verwerkingen van omgevingsbesluiten. De datastructuren die deze besluiten representeren dienen volgens een gedefinieerde standaard, STOP, te zijn opgebouwd. Daarbij kunnen we in het kader van DSO een grof onderscheid maken tussen rechtsregels, weergegeven in de vorm van tekst, en werkingsgebieden, weergegeven als een geografisch object.

Het DSO wordt ontwikkeld volgens de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur, naar aanleiding van de nieuwe Omgevingswet, en het ontwerp dient herbruikbaar te zijn voor andere wetgeving en andere officiële publicaties van besluiten. De STOP standaard is dus getrapd: hij bestaat uit een generiek deel (STOP) en een deel dat specifiek is bepaalde typen publicaties (TP's). In de context van de Omgevingswet spreken we over de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten (TPOD). Over beide treden, STOP en TP's, zal een oordeel gegeven worden, in algemene zin in het geval van de toepassingsprofielen, en specifiek voor de TPOD profielen.

Ons is gevraagd om de STOP/TP standaard versie 0.96 te onderzoeken op inhoudelijke kwaliteit, uitbreidbaarheid en toekomstvastheid, implementeerbaarheid en beheerbaarheid. Daarbij maken we gebruik van, en zullen ook geregeld verwijzen naar, onze ervaringen met vergelijkbare standaarden en standaardisatiepogingen als MetaLex, JuriConnect, Akoma Ntoso en DURP (Digitale uitwisseling Ruimtelijke Plannen). We zullen hierbij STOP/TP telkens beschouwen vanuit verschillende gebruiksperspectieven gekoppeld aan de te standaardiseren verwerkingen in het LVBB en DSO.

1.1. Digitaal stelsel Omgevingswet en omgevingsdocumenten

Bij het opstellen van deze *second opinion* is kennis genomen de *Wet Electronische Bekendmaking*, c.q. van de relevante delen van de *Bekendmakingswet*, en de bijbehorende memorie van toelichting, en van het *wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet* en bijbehorende memorie van toelichting (verder: MvT), advies van de Raad van State (verder: RvS) en nader rapport. Het DSO wordt geregeld in de Omgevingswet, m.n. voorgesteld hoofdstuk 20. Speciale aandacht daarbij vangen artikelen 20.32 en 20.33 betreffende het geval waarin een bestuursorgaan niet in staat is juiste gegevens te leveren en deze geweigerd worden. Correctie van achteraf als onjuist bestempelde gegevens vraagt speciale aandacht bij de beoordeling van STOP/TP.

Daarnaast zijn opmerkelijk de informatiehuizen die digitale informatieproducten zullen vervaardigen (artikel 20.31), en de koppelingen met gegevens uit de basisregistraties (MvT, paragraaf 2.1.4.7, RvS, punt 14). Verder de opmerkelijke keuze om aanvragen voor omgevingsvergunningen vooralsnog buiten het DSO te laten (RvS, punt 16).

Algemene rijksregels voor de leefomgeving in het kader van de Omgevingswet worden gegeven in:

- a. het Omgevingsbesluit (Ob);
- b. het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
- c. het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal);
- d. het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In het nieuwe stelsel is maar in beperkte mate sprake van materiële voorschriften waarvan geen afwijking mogelijk is. Bkl, Bal en Bbl bieden daardoor maar in beperkte mate houvast voor de burger in vergelijking met de oude situatie. De bescherming die niet meer uit deze regelgeving zelf voortvloeit, moet alsnog decentraal door vooral de gemeente in het omgevingsplan geboden worden. De verantwoordelijkheid van de gemeente om de burger te informeren neemt dus toe, en dat moet een gemeente waarmaken in een context waarbij grote afhankelijkheid bestaat van de werking van het DSO. Er is derhalve een grote wederzijdse afhankelijkheid tussen de invoering het nieuwe wettelijke stelsel en het functioneren van DSO, LVBB en de STOP/TP standaard. Dit is des te meer reden om juist het creëren van een werkbare begintoestand extra aandacht te geven.

1.2. Uitwisseling van STOP/TP datastructuren

De landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) is straks de centrale landelijke voorziening voor alle overheidspublicaties. Overheden publiceren hier dus ook hun omgevingsdocumenten. Via de landelijke voorziening komen geconsolideerde omgevingsdocumenten ook in de DSO-LV.

De STOP/TP XML uitwisselingsstandaard (af te korten als US-OP) speelt een aantal rollen in het berichtenverkeer tussen LVBB en andere partijen:

1. Het *OfficieelBericht* wordt door bevoegde gezagen aangeleverd aan de LVBB;
2. De *OfficiëlePublicatie* wordt, naar aanleiding van en op basis van een *OfficieelBericht*, door de LVBB bekendgemaakt aan de geadresseerden; en
3. De *Toestand* wordt door de LVBB beschikbaar gesteld en gehouden voor gebruikers als geconsolideerde weergave van een publicatie, samengesteld door middel van verwerking van de officiële berichten die betrekking hebben op (wijziging van) de publicatie, op een bepaald moment in de tijd.

De inhoudelijke kwaliteit, uitbreidbaarheid en toekomstvastheid, implementeerbaarheid en beheerbaarheid van de standaard in software kan gezien worden vanuit het perspectief van gebruikers van afgeleide informatieproducten op basis van de door LVBB samengestelde toestanden, en vanuit de bevoegde gezagen die berichten moeten kunnen samenstellen, op basis van samengestelde toestanden.

Een STOP/TP XML document bevat tekst, annotaties en informatie-objecten, waarbij in de context van het DSO vooral de informatie-objecten die het werkingsgebied representeren leidend zijn voor de (locatie-gerichte) weergave van het geldend omgevingsrecht via het DSO.

1.3. De beoordeelde objecten

Beoordeeld zijn in het kader van deze second opinion:

1. Een gezipte bestandsstructuur houdende de *Standaard Officiële Publicaties (STOP) versie 0.96*, bevattende XML schema's en hulpbestanden, voorbeeld, en specificatiedocumenten voor STOP en de TPOD toepassingsprofielen;
2. Een aanvullende gezipte bestandsstructuur (0.96b) houdende een aantal voorbeelden van mutatieberichten en toelichtende documenten; en
3. Apart aangeleverd de documentatie van STOP en de Praktijkrichtlijnen voor het gebruik van toepassingsprofielen TPOD.

In de specificaties wordt telkens onderscheid gemaakt tussen conceptuele modellen, informatiemodellen (waarbij het informatiemodel officiële publicaties of IMOP centraal staat), en technische implementatie voor gecodeerde XML berichten en presentatierichtlijnen. Bij de beoordeling was de uitwerking van STOP/TP in XML telkens leidend. Het voorbeeldbestand omgevingsverordening Gelderland is gebruikt, en ter referentie zijn daar soms recente teksten van een andere omgevingsverordening en een omgevingsvisie naast gelegd. In voorkomende gevallen wordt natuurlijk op onduidelijkheden in specificaties en andere documentatie gewezen, maar deze zijn niet leidend in de opbouw van dit document.

De ter beschikking gestelde STOP documentatie (in PDF vorm) bevatte geen paginanummers, wat met een document van honderden bladzijden moeilijk werken is. Deze documentatie is blijkbaar bedoeld als webdocument.

1.4. Algemeen advies op hoofdlijnen

In grote lijnen voldoet de STOP/TP standaard zoals beoordeeld aan de eisen die redelijkerwijs gesteld mogen worden, maar kleine onderdelen van het validatie-, wijzigings- en consolidatieproces vragen om nadere uitwerking.

De STOP/TP standaard volgt bestaande standaarden en gebruiken waar nodig; en daar waar zij afwijkt is dat vanuit beheerbaarheid en toekomstvastheid verdedigbaar. Het IMOP is helder. Algemene (de)codeerbaarheid van US-OP berichten voor presentatie zou geen problemen op moeten leveren. De ontwerpkeuzes en documentatie zijn hier voldoende helder. De (de)codeerbaarheid van verwijzingen en object-identiteit vraagt om nadere en betere documentatie van de AKN *naming convention* voor informatie-objecten. Duidelijke naming conventions (naar het model van AKN) helpen voor het onderscheiden van verschillende typen wijziging op een object en dienen het wijzigings- en consolidatieproces. In het geval van wijzigingen dient duidelijker onderscheid gemaakt te worden tussen een

wijziging van de beschrijving en een wijziging in de toestand van het object, en het bestaan van fouten expliciet gemaakt te worden. Hier zit ook het grootste risico op juridische interpretatieproblemen mbt. de kenbaarheid van het geldend recht.

Vrij complex en moeilijk te doorgronden is de samenhang tussen STOP en de TP's. Validatie tegen de schema's dekt slechts een klein deel van de richtlijnen waartegen gevalideerd moet worden. Software-leveranciers zullen er dan ook snel voor kiezen ondersteuning per toepassingsprofiel te leveren (wat wel weer redelijk goed te doen is), in plaats van ondersteuning voor toepassingsprofielen in het algemeen. Software die TPOD profielen ondersteunt zal dan bijv. geen (subset van) functionaliteit voor andere TP's bieden. Voor de toekomstige beheerbaarheid van de standaard zit hier een risico, omdat bij weinig overlap tussen gebruikcontexten de TP's verder uit elkaar zullen groeien en gekozen is voor een relatief grote vrijheid om nieuwe TP's te definiëren.

Software-ondersteuning voor objectgerichte ontsluiting en annotatie zal geen noemenswaardige problemen ondervinden, zowel voor STOP/TP in het algemeen als TPOD bijzonder.

Software-ondersteuning van ontwerp van wijzigingen, in het algemeen, maar zeker voor TPOD, levert waarschijnlijk een aanzienlijke onderhoudslast op voor software-leveranciers voor het ondersteunen van zeldzame problemen, die evenwel alleen te vervangen is door een aanzienlijke hoeveelheid handwerk. Daarnaast zal het bevoegd gezag een ontwerp voor een wijziging vanzelfsprekend ook willen kunnen simuleren, en zonder duidelijke aanwijzingen vanuit de standaard betreffende het validatie-, wijzigings- en consolidatieproces is deze functionaliteit moeilijk te bieden door software-leveranciers die zich richten op de bevoegde gezagen. Kleine verschillen tussen de werkwijze van LVBB en de software van de bevoegde gezagen kunnen snel ontstaan, omdat het consolidatieproces niet geheel automatiseerbaar wordt geacht (sectie 1.1.2.2.3 van de STOP documentatie). In het geval van TPOD zullen bovendien zich deze kleine verschillen mogelijk ook voordoen met betrekking tot de werkingsgebieden.

Het validatie- en consolidatieproces bij het LVBB is doorslaggevend voor de juridische eisen aan blijvende beschikbaarheid en ontsluiting van de besluiten genomen door de bevoegde gezagen. De mutatieberichten vanuit de bevoegde gezagen naar de LVBB gelden als archief, en zijn als archief acceptabel mits ze kenbaar zijn. Besluiten worden gepubliceerd, en alle mutaties (ook niet-besluiten) worden verwerkt in de aangeboden geconsolideerde toestanden (die niet als archief gezien kunnen worden). Bekeken vanuit toestanden doet zich de situatie voor dat, afhankelijk van zichtdatum, er voor dezelfde steekdatum in principe meer dan één toestand van de publicatie zou kunnen bestaan als niet-besluiten met een corrigerend karakter mogelijk zijn. Dit wordt schijnbaar niet in de AKN naming convention ondersteunt, en is dus blijkbaar ook niet toegankelijk voor DSO en wijzigingsontwerp-gerichte software van bevoegde gezagen. Hoewel problemen zich zelden zullen voordoen, zit hier een risico waar naar gekeken zou moeten worden. Hierbij moet overigens gezegd worden dat de genoemde niet-besluiten in de mutatiescenario's van v0.96 genoemd worden, maar nog niet uitgewerkt zijn. Aanpassingen aan de standaard om deze risico's te minimaliseren zullen in zeer beperkte mate gevolgen hebben voor de technische uitwerking van de standaard, en dus de implementatie van de standaard niet noemenswaardig

hinderen. Wél is het mi. van groot belang om niet-besluit mutaties te ondersteunen in de begintoestand van het LVBB en DSO.

2. Implementatie van de STOP/TP standaard door leveranciers

Om te beoordelen of de standaard STOP/TP 0.96 aan de redelijkerwijs te verwachten eisen met betrekking tot implementeerbaarheid, toekomstvastheid, robuustheid, volledigheid, en flexibiliteit voldoet, vanuit het perspectief van software-ontwikkelaars, wordt de standaard hier vanuit enkele relevante perspectieven besproken.

2.1. Relatie tot andere standaarden in het werkgebied

In beginsel is het wenselijk als open data zoveel mogelijk beschikbaar wordt gesteld gebruikmakend van bestaande courante standaarden. Hierbij moet onderscheid gemaakt worden naar wat courant is op het gebied 1) van tekst, 2) van metadata, en specifiek voor TPOD 3) van geodata. Ook kunnen we hierbij onderscheid maken tussen het perspectief van de Nederlandse overheid (die er belang bij heeft bestaande eigen keuzes op dit gebied te blijven volgen ten behoeve van continuïteit) en het perspectief van partijen buiten de overheid die, om lokalisatiekosten voor software te beperken, belang hebben bij het volgen van internationaal vigerende standaarden. Op termijn kunnen hier vanuit het oogpunt van beheerbaarheid problemen ontstaan.

In de STOP/TP standaard is gekozen voor uitwisseling van XML, en een STOP toepassingsprofiel wordt geleverd in de vorm van een schema (XSD) en transformaties (XSLT, CSS). Een TPOD profiel maakt verder gebruik van GML en SLD (gericht op bepaling en weergave van werkingsgebieden). Deze keuzes zijn niet verrassend, en standaard op het gebied van verbeelding van teksten en geodata. Voor zover beoordeeld kan worden mogen deze keuzes als implementeerbaar, robuust, en voldoende toekomstvast worden beschouwd voor derde partijen. XML en GML hebben ook een voldoende basis om aan te kunnen nemen dat bij nieuwe ontwikkelingen in deze standaarden aansluiting bij STOP/TP behouden zal blijven, dan wel tijdig aanpassing mogelijk is.

Het toepassingsprofiel zelf wordt gespecificeerd in de vorm van een aantal XML modules, en de implementatie van toepassingsprofielen kan, afhankelijk van de te ondersteunen functies, een aanzienlijke hoeveelheid implementatiewerk opleveren. Het toepassingsprofiel kan, volgens de documentatie, omgezet worden in aanvullende (t.o.v. XSD) validatieregels in Schematron door de LVÁB. Deze omzettingen maken geen deel uit van de aangeleverde distributie, en de documentatie van de toepassingsprofielen is niet zodanig gestructureerd dat het validatieproces daar eenvoudig uit af te leiden is. Voor derde partijen lijkt me dit een onwenselijke situatie. Voor verbeelding van tekst en (in het geval van TPOD) geodata zal de technische uitwerking van het toepassingsprofiel geen problemen opleveren. Voor validatie wel.

Schematron is een minder gebruikelijke en wellicht minder toekomstvaste keuze, maar deze ligt dus zoals gezegd buiten bereik van de STOP standaard. Een duidelijk alternatief is niet voorhanden.

De *naming convention* voor onderdelen van een document is overgenomen van Akoma Ntoso (AKN). Dit is in toenemende mate gebruikelijk voor regelgeving, en de voorschriften van Akoma Ntoso zijn in ieder geval gebaseerd op de behoefte ondubbelzinnig en toekomstvast te kunnen verwijzen naar alle juridisch relevante verwijzbare delen van een rechtsbron. Meer over AKN verwijzingen in punt 4.1.

2.2. Implementatie van de standaard in tekstgeoriënteerde software

De voorgeschreven mogelijke tekststructuren voor de regeltekst van een *geconsolideerde* regeling zijn in TPOD ontleend aan de AR (Praktijkrichtlijnen, p. 29). Deze hebben een dwingend karakter, maar volgen de reeds bestaande aanwijzingen. Het originele besluit tot vaststelling van de regeling en de daarop volgende wijzigingsbesluiten worden daardoor vanzelfsprekend sterk beperkt in vorm, maar kennen zelf geen dwingende tekststructuur.

De generieke IMOP tekststructuur valt grotendeels samen met de ontwerpkeuzes die gemaakt zijn in MetaLex en Nkomo Ntoso, en trouwens ook (X)HTML. Deze standaarden zijn op een grote variëteit aan bronnen getoetst, deze keuzes mogen in het algemeen als veilig en toekomstvast beschouwd worden, en deze keuzes heeft schrijver dezes destijds ook gemaakt. De belangrijkste overwegingen bij het kiezen van tekststructurelementen zijn presentatie en verwijzing.

Onder presentatie verstaan we dat de ter zake doende opmaak van een document, zoals gezien door de regelgever, zonodig gereconstrueerd kan worden, inclusief zaken als paginanummers en voetnoten. Op dit gebied lijkt er geen probleem, voor OP's in het algemeen, en voor omgevingswet-documenten specifiek. Ook een visuele inspectie van een omgevingsverordening en een omgevingsplan leverde geen tegenvoorbeelden op die de volledigheid van de standaard bedreigen. De standaard voorziet overigens in zeer uitgebreide ondersteuning voor het vastleggen van de authentieke presentatie van documenten, per toepassingsprofiel.

Onder verwijzing verstaan we dat ieder deel van de tekst waarnaar in de juridische praktijk verwezen kan worden — vooral vanuit andere officiële publicaties — door middel van tekst in de tekststructuur een zelfstandig tekstelement moet zijn, met (zonodig) een eigen identifier. Speciale aandachtspunten zijn altijd verwijzing naar de aanhef van een opsomming als onderdeel van verwijzing naar een onderdeel van de opsomming ("onder voertuig verstaan we tenminste: 6) de tram;"), verwijzing naar volzinnen door middel van een rangtelwoord ("de tweede volzin"), verwijzing naar paginanummers en verwijzing naar voetnoten.

Sectie 1.1.3.1.1 van de STOP documentatie onderkent het belang van de keuze voor tekstelementen voor het verwijzen nadrukkelijk, en geeft een richtlijn (het kleinste zelfstandig leesbare element) die in de praktijk het geval van tekstuele verwijzing naar een onderdeel van een opsomming oplost. Wel moet hierbij in aanmerking genomen worden dat een verwijzing naar de hele opsomming van de lezer eist dat de lezer zich bewust is van het onderdeel van de opsomming waar de aandacht op gericht zou moeten worden. Dit is alleen mogelijk als de lezer een bijbehorende tekstuele verwijzing gelezen en onthouden heeft. Een referentie móét dus voorzien zijn van de bijbehorende authentieke tekstuele beschrijving in

iedere context waarbij deze referentie toegankelijk is in een user interface. Omdat referenties in sommige typische toepassingen (bijv. een netwerkweergave van verwijzingen) gescheiden kunnen raken van de tekstuele context, is het wellicht wenselijk om algemene beperkingen op te leggen aan (onvoorziene) weergaves van verwijzingen naar STOP/TP documenten. Dit wordt niet geadresseerd in het *Presentatiemodel STOP/TP*, en verdient wellicht aandacht in een toekomstige versie van de standaard.

De annotaties ten behoeve van verwijzingen roepen wel vraagtekens op, maar deze worden apart geadresseerd in punt 4 en hebben als zodanig geen relatie met implementeerbaarheid.

2.3. Implementatie van de TPOD standaard in geo-software

Implementatie in geo-software van TPOD documenten is zoals gezegd afhankelijk van het gebruik van GML geometrie in informatieobjecten van het type werkingsgebied. Voorzover beoordeeld kan worden door schrijver dezes, is de koppeling van werkingsgebieden, met bijbehorende activiteiten, functies en omgevingsnormen, met geo-software relatief eenvoudig, en zelfs nadrukkelijk zo gekozen dát invoeging door geo-software eenvoudig is.

Ook het presentatiemodel voor TPOD houdt nadrukkelijk rekening met de vraagstukken die zich bij verbeelding in geo-software kunnen voordoen.

De belangrijkste ontwerpkeuzes op dit gebied hebben m.i. vooral betrekking op het vermijden van logische inferentie over werkingsgebieden. Gekozen is telkens voor het zeer beperkt afhankelijk maken van (de levensloop van) locatie-objecten van andere locatie-objecten. Wél is het mogelijk naar geometrische objecten in basisregistraties te verwijzen als werkingsgebied. Deze ontwerpkeuze heeft wellicht ook nadelen voor onderhoudbaarheid van TPOD documenten, in de zin dat wellicht vaker om wijzigingen van geometrieën door de bronhouder gevraagd zal worden (door feitelijke wijziging van een object waarvan het werkingsgebied afhankelijk is) dan noodzakelijk is, in die zin dat deze wijziging geen werkelijk besluit is die de aard van het onderliggende informatie-object verandert, en de aanpassing van de interpretatie geautomatiseerd had kunnen worden.

Deze keuze staat toekomstige automatisering op dit gebied in het geheel niet in de weg. Wél legt zij een extra druk op de bevoegde gezagen, waar die interpretatievraag terecht komt. Wijziging van informatie-objecten wordt later in punt 5.2 als apart onderwerp besproken.

2.4. Implementatie in software ten behoeve van ontwerp van wijzigingen

Dit onderwerp wordt uitgebreider in punt 3 besproken. De documentatie geeft sterk de indruk dat alleen het scenario van een enkelvoudige wijziging op de *huidige* toestand in ogenschouw wordt genomen. Dit scenario is implementeerbaar voor leveranciers, maar ingewikkelder scenario's kunnen zich zeker voordoen.

De documentatie veronderstelt dat het bevoegd gezag wijzigingen maakt op de huidige toestand naar de gewenste toestand, en vervolgens een officieel mutatiebericht genereert

uit het verschil tussen beide. Dit is een bekende functionaliteit die meermalen uitgetest is in prototype-software voor regelgeving (waaronder door onszelf), en daarnaast in andere velden (bijv. programmacode).

Deze functionaliteit levert in praktijkervaringen een aanzienlijke onderhoudslast op voor software-leveranciers, die evenwel alleen te vervangen is door een aanzienlijke hoeveelheid handwerk.

3. Toepassing op de te verwerken officiële publicaties

De landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) is straks de centrale landelijke voorziening voor alle overheidspublicaties. Overheden publiceren hier dus ook hun omgevingsdocumenten. Via de landelijke voorziening komen omgevingsdocumenten ook in de DSO-LV.

De STOP/TP XML uitwisselingsstandaard (af te korten als US-OP) speelt een aantal rollen in het berichtenverkeer tussen LVBB en andere partijen:

1. Het *OfficieelBericht* wordt door bevoegde gezagen aangeleverd aan de LVBB;
2. De *OfficiëlePublicatie* wordt, naar aanleiding van en op basis van een *OfficieelBericht*, door de LVBB bekendgemaakt aan de geadresseerden; en
3. De *Toestand* wordt door de LVBB beschikbaar gesteld en gehouden als geconsolideerde weergave van een publicatie, samengesteld door middel van verwerking van de officiële berichten die betrekking hebben op (wijziging van) de publicatie, op een bepaald moment in de tijd.

Behandeld worden hier risico's met betrekking tot de samenhang tussen deze vormen van berichtenverkeer, met speciale nadruk op de verwerking van wijzigingen.

3.1. Goedkeuring wijzigingsbericht

Wijziging van bestaande regelingen wordt aan de LVBB in de vorm van een bericht met was- wordt mutaties aangeleverd, overigens in aanvulling van een traditionele besluitprocedure inclusief bekendmaking in de digitale Staatscourant. Nadat dit bericht is goedgekeurd, wordt het nieuwe omgevingsbesluit geconsolideerd bekendgemaakt (Praktijkrichtlijnen, p. 18-19). Wie goedkeurt wordt niet vermeld (zie ook Omgevingswet, artikelen 20.32 en 20.33). De bevoegde gezagen zullen juist rond de begintoestand van LVBB en DSO dit soort fouten maken, en nieuwe aanwijzingen in de standaard zullen vaak uit het validatieproces bij de LVBB komen. Verwerking van verdere informatie over de goedkeuringsprocedure, en hoe nadere aanwijzingen omtrent dit proces tot stand komen, in de documentatie is dus zeer wenselijk.

3.2. De begintoestand en wijziging

Bij de invoering van een standaard als STOP/TP is het van groot belang dat er geen hiaten ontstaan in de archivering van officiële publicaties. Het LVBB moet in staat zijn een bevredigende begintoestand op te stellen van de relevante officiële publicaties, en de mogelijke wijzigingen die zich voordoen op deze begintoestand door middel van officiële berichten bevredigend te verwerken, ook als deze complexe interpretatieproblemen opleveren (zoals het geval kan zijn als berichten incorrect zijn aangeleverd, en achteraf gecorrigeerd worden, of als zich samenloop voordoet van wijzigingen uit verschillende bronnen). In beginsel biedt het onderscheid tussen de ontvangen berichten en de op te stellen toestand daarvoor een veelbelovend uitgangspunt, mits men toestanden kan

samenstellen op basis van een deel van het berichtenverkeer (op basis van de verplichte eigenschap *datumLaatsteWijziging*) tot een bepaalde datum, i.e. datgene wat kenbaar geldig was op die datum. Deze functionaliteit wordt echter, zowel voor LVBB als DSO-LV, blijkbaar niet beoogd voor de start van het DSO, terwijl deze juist in het begin een grote rol zal spelen.

Het is hierbij van groot belang te benadrukken dat zich in ieder publicatieproces fouten zullen voordoen, die meestal niet de intentie van de bronhouder weergeven, en vaak zelfs niet van de bronhouder afkomstig hoeven te zijn. Stilzwijgende wijziging van dit type fouten kennen we als *errata corrige* (naar analogie van de verwerking van *zetsfouten*). Een typisch voorbeeld van een digitale zetfout is het onbedoeld voorkomen van *javascript:void0* in een tekst: dit is in het algemeen een foutje in de transformatie die voor presentatie toegepast is, en komt niet voor in het onderliggende XML bericht. Hoewel we deze tekst wellicht onbedoeld officieel bekendmaken, verwachten we de fout te mogen repareren zonder dat dit de status van een officiële publicatie krijgt.

De STOP/TP standaard voorziet inderdaad de mogelijkheid wijzigingen van toestand door te voeren door middel van een mutatie, zonder dat er sprake is van een publicatie. In het geval van het herstel van een digitale zetfout doet zich hierbij de situatie voor dat de herstelde toestand vanaf het moment dat die toestand geldig is vaak de voorkeur verdient voor weergave, en de toestand dus terugwerkt in de tijd, maar dat het kan voorkomen dat er een verschil ontstaat tussen wat geldig is voor dat tijdvak en wat kenbaar geldig wás in dat tijdvak.

De STOP/TP standaard en documentatie adresseert de verwerking van correcties onvoldoende. Aanvulling 0.96b die tijdens het schrijven van deze second opinion beschikbaar werd, benoemt terugwerking en correcties als probleem, maar ondersteunt deze nog niet. Het verdient sterk de voorkeur:

1. Verdere annotaties op te nemen die het karakter van dit soort wijzigingen duidelijk maken, zodat ook de gemaakte fouten eenduidig gearhiveerd kunnen worden als toestanden die ooit kenbaar geweest zijn voor geadresseerden;
2. Dat de LVBB op aanvraag toestanden kan samenstellen op basis van een deel van het berichtenverkeer, zodat dergelijke toestanden via het berichtenverkeer raadpleegbaar zijn; en
3. Richtlijnen op te stellen voor het presentatiemodel voor dergelijke fouttoestanden.

De documentatie zelf vermeld overigens dat mutaties nog onvoldoende uitgewerkt zijn. De annotaties genoemd in bovenstaand eerste punt hangen ook samen met de overwegingen in punt 5.2.

3.3. Geldig versus kenbaar geldig

Daarnaast roept de driedeligheid van US-OP ook de vraag op hoe om te gaan met het onderscheid tussen dat wat op een bepaalde datum geldig is (de geldige toestand) en wat kenbaar geldig was vanuit het perspectief van geadresseerden (de kenbaar geldige toestand), die geen toegang hadden tot de officiële berichten, maar tot de officiële publicaties en beschikbaar gehouden toestanden. Bekeken vanuit toestanden doet zich dan

de situatie voor dat, afhankelijk van zichtdatum, er voor dezelfde steekdatum in principe meer dan één toestand van de publicatie zou kunnen bestaan.

De officiële berichten zijn voor archivering dé bron waaruit vastgesteld kan worden wat er op toestandsniveau gebeurt is, maar de toestanden hebben geen juridische status (i.e. gelden als *service-product*) voor de vraag naar kenbaarheid van het geldend recht. De officiële publicaties hebben dit wel, maar niet iedere wijziging leidt tot een officiële publicatie. Dit kan uiteindelijk tóch aanleiding geven tot juridische vraagstukken.

3.4. Simulerend gebruik van het consolidatieproces

Ook het simulerend, naar de toekomst toe, consolideren van toestanden met gebruik van berichten roept vragen op. Dit is geen functionaliteit die volgt vanuit de juridische verplichting tot het beschikbaar houden van (kenbaar) geldige toestanden, en kan door samenloop complexere interpretatievragen oproepen dan reconstructie van het kenbare verleden, maar is evenwel vanuit het perspectief van zowel beleidsmakers als juridisch adviseurs een belangrijke functionaliteit voor software-ontwikkeling door derden.

Het is natuurlijk vanzelfsprekend dat de standaard geen eigenschappen voor simulerend gebruik hoeft te ondersteunen, maar de simulatie van het consolidatieproces verloopt natuurlijk wel analoog aan het (toekomstige) historische consolidatieproces, en veel juridische vragen spitsen zich toe op de (toekomstige) gevolgen van een wijziging.

Bij simulerend gebruik doet zich het eerdere probleem met kenbare geldigheid in nog complexere vorm voor. Aanwijzingen met betrekking tot simulerend gebruik zijn dus zeer wenselijk, en hangen sterk samen met de eerder genoemde validatieprocedure.

3.5. Simulerend gebruik van het consolidatieproces in DSO-LV

In de DSO-LV wordt de huidig geldige geconsolideerde versie van een omgevingsverordening beschikbaar gesteld (Praktijkrichtlijnen, p. 28). Dit gebeurt dus als de verordening in werking is getreden, dan wel onderdelen in werking zijn getreden. Het DSO-LV schiet met name tekort in ondersteuning van anticipatie op wijzigingen van omgevingsverordening (i.e. het simulerend gebruik van het consolidatieproces).

Deze anticipatie is een belangrijke bron van juridische geschillen, omdat een onwenselijk besluit tegenhouden over het algemeen juist in het omgevingsrecht kansrijker wordt geacht dan dat besluit (laten) terugdraaien. Daarnaast zal het bevoegd gezag een ontwerp voor een wijziging vanzelfsprekend ook willen simuleren, en zonder duidelijke aanwijzingen vanuit de standaard is deze functionaliteit moeilijk te bieden door software-leveranciers die zich richten op de bevoegde gezagen.

4. Identiteit en verwijzing

De identiteitsbepalende annotaties ten behoeve van verwijzingen zijn gebaseerd op Akoma Ntoso (AKN), en zijn opgenomen in de AKN module, behandeld in sectie 1.1.3.1.1 van de STOP documentatie. De keuze om ontwerpkeuzes uit AKN over te nemen is in beginsel een verstandige. Identiteitsbepaling dient in ieder geval twee doelen, in combinatie, te ondersteunen: onderscheiding van de relevant verwijzbare onderdelen van het document, en onderscheiding van de relevante versies en varianten van het document. Deze twee doelen tezamen dienen de juridische behoeften die gediend worden met het blijvend beschikbaar stellen van overheidsdocumenten.

4.1. Werk, expressie, manifestatie en item

Voor het onderhouden van versies en varianten van een publicatie is het gebruikelijk in de bibliografische wereld om een onderscheid te maken tussen het benoemen van (en verwijzen naar) de publicatie als werk (in al zijn vormen), als expressie (zijnde de verschijningsvormen van de tekst zoals gedurende de levensloop door de auteur van het werk gecreëerd), als manifestatie (variatie in verschijningsvormen van een expressie van een werk niet door de auteur van het werk gecreëerd) en als item (ieder fysiek te onderscheiden exemplaar van een manifestatie van een expressie van het werk). Dit onderscheid, afkomstig uit de *Functional Requirements for Bibliographic Records*, vereist een getrappt identificatiesysteem met vier treden. Het heeft ook gevolgen voor de interpretatie van annotaties (die dus betrekking hebben op het XML document op één van de treden), en voor de muteerbaarheid van documenten, waarbij de aard van de mutatie bepaald of een nieuwe expressie of manifestatie ontstaat. Metalex en Akoma Ntoso passen hetzelfde onderscheid toe, specifiek gemaakt voor rechtsbronnen, en ook STOP/TP voegt annotaties toe om dat onderscheid te maken. Dit is in principe een goede en breed gedragen ontwerpkeuze.

De identificerende elementen van een tekst op werkniveau (normaal: titel, auteur, ISBN nummer, etc.) mogen niet muteerbaar zijn op expressieniveau. Voor een regeling betekent dit bijvoorbeeld dat opschrift, aanhef en sluiting niet kunnen wijzigen door middel van een mutatie (zie ook p. 7 van Mutatiescenarios STOP/TP v0.96b) daar dit de identiteit van de regeling op werkniveau zou wijzigen. Dit is geregeld in STOP/TP en wordt nadrukkelijk benoemd in de documentatie.

Voor annotaties *opgenomen in* de XML structuur, die niet geïnterpreteerd worden als integraal deel van het door de regelgever genomen besluit (i.e. de niet juridisch verplichte annotaties), betekent dit dat duidelijk zou moeten zijn of ze betrekking hebben op het werk, expressie of manifestatie. Dit onderscheid wordt schijnbaar niet benoemd. Wijziging van dergelijke annotaties, zonder verandering van de tekst, is een wijziging op manifestatieniveau, en maakt als zodanig geen deel uit van de consolidatiegeschiedenis van de regeling. Waar annotaties gewijzigd worden die betrekking hebben op een expressie, doet zich altijd de vraag voor of er sprake is van verandering van inzicht of een verandering van identiteit van het onderliggend object. Welke annotaties op welk moment in de tekst stonden kan wél een relevante rechtsvraag zijn, maar betreft dan een variant op het eerder

benoemde onderscheid tussen geldig en kenbaar geldig met dien verstande dat de annotaties niet als authentiek element van de officiële publicatie gezien kunnen worden.

Waar de documentatie bepaalde annotaties aanwijst als zijnde juridisch verplicht, kan men met gezond verstand wel bepalen of dit annotaties zijn die betrekking hebben op het werk of de expressie. Wordt een annotatie op het niveau van het werk gewijzigd, dan heeft deze dus de status van een erratum: het onderliggende object wijzigt niet; het betreft dus een correctie van een fout in de beschrijving van dat object. Bij annotaties op expressie- of manifestatieniveau kan het onderscheid tussen een erratum of daadwerkelijke wijziging niet gemaakt worden. Het is wenselijk die onderscheid verder expliciet uit te werken per niveau in de documentatie. Daardoor zouden de vier niveaus ook een nadrukkelijker rol krijgen in de structurering van de documentatie.

Het is bevreemdend om in de zelf-identificerende annotaties van de STOP/TP standaard onderdelen van Akoma Ntoso identifiers terug te zien (imop:aknIdentificatie) op item niveau. Dit omdat digitale objecten zeer eenvoudig te dupliceren zijn, waarbij iedere keer een nieuw item ontstaat. In de traditionele bibliotheek wordt item-identiteit opgenomen bij het boek door middel van een sticker. Bij digitale objecten kan een item-identiteit niet als annotatie in het XML bestand staan.

Daar imop:aknIdentificatie in het algemeen andere annotaties dupliceert, en intern dupliceert, wat mij onnodig en onwenselijk lijkt, lijkt mij de opname van deze annotaties weinig doordacht.

Aanbevelingen:

1. De manifestatie wordt geïdentificeerd door verwijzing naar de expressie + onderscheidende annotaties; de expressie door verwijzing naar het werk + onderscheidende annotaties; Duplicatie van annotaties zoals nu gebeurt is zinloos en misleidend.
2. Zelfbeschrijvende identificatie van een item, zoals nu gebeurt, is overbodig en misleidend.

1.1. Werk en tekststructuur

In sectie 1.1.3.1.1 (identificatie van tekstonderdelen) wordt benadrukt dat de tekststructuur van werk en onderliggende expressies wél kan verschillen door hernummering of herstructurering gedurende de levensloop van het document. Dit heeft alleen gevolgen voor het &c/Mc element van de verwijzing.

5. Annotaties en informatie-objecten

Voor annotaties en informatie-objecten is een eigen technische uitwerking opgenomen in de TPOD standaard, waarbij niet direct gebruik gemaakt wordt van bestaande opties als RDF. Deze uitwerking lijkt voldoende gedetailleerd beschreven en is eenvoudig om te zetten naar RDF of JSON. De STOP standaard houdt hiermee de standaardisering van deze informatie in eigen hand, wat een verdedigbare keuze is met het oog op beheerbaarheid.

Wel zijn een aantal opmerkingen te maken over inhoudelijke keuzes, de documentatie, en de samenhang van dit type informatie met eerdere opmerkingen over het doorvoeren van wijzigingen. Die worden hier behandeld.

5.1. Annotaties en informatie-objecten: de documentatie

Uit de documentatie blijkt op diverse plaatsen dat het onderscheid tussen annotaties en informatie-objecten aan verschuivingen onderworpen is geweest. Dit leidt in de documentatie tot mogelijke ambiguïteiten. De documentatie meldt op bepaalde plaatsen dat verdere uitwerking of revisie nog plaats gaat vinden. Hier valt dus geen inhoudelijk oordeel over te geven.

5.2. Wijziging van het onderliggende object of informatie over het object?

Voor informatie-objecten, in de beoordeelde versie van de standaard met name regels, tekst, en locaties, geldt in het algemeen dat een onderscheid gemaakt kan worden tussen het object zelf, en de beschrijving van het object. In het geval van de tekst is dit in essentie het onderscheid tussen werk en expressie enerzijds (die identiteit bepalen van het object, danwel de toestanden waarin het object zich verkeerd heeft) en de manifestatie anderzijds (die identiteit bepaalt van de beschrijving van het onderliggende object). Interessant is ook het onderscheid tussen de juridische regel en de tekst die deze juridische regel beschrijft. Omdat deze van levensloop zouden kunnen verschillen — waarbij men zou kunnen stellen dat de regel inhoudelijk niet kan wijzigen zonder een andere regel te worden, en dus geen levensloop kent verder dan zijn werking — is dit een elegant onderscheid dat in rechtsinformatica literatuur soms ook gemaakt wordt.

In het geval van wijzigingen dient dan wel onderscheid gemaakt te worden tussen een wijziging van toestand van het onderliggende object en een wijziging van de beschrijving van het informatie-object in annotaties en informatie-objecten. Dit onderscheid zal bijv. direct duidelijk zijn als nieuwe annotaties (uit een niet eerder gebruikte module) worden toegevoegd. Betreft dit dan een wijziging van het onderliggende object, of alleen een verdere uitwerking van zijn beschrijving? Dit onderscheid wordt niet gemaakt, en is al behandeld voor de tekst (werk, expressie, manifestatie). Voor het werkingsgebied werk ik dit verder uit.

5.3. Het werkingsgebied in TPOD

De TPOD standaard kiest ervoor het werkingsgebied te beschouwen als een relatie tussen de regel en de beoogde locatie(s), die op meerdere manieren aangeduid kunnen worden. Dit is een elegante ontwerpkeuze. De locatie is hierbij een informatie-object (GML en annotaties) dat ofwel ad hoc beschreven is (in of buiten het XML document), ofwel zelf een levensloop kan hebben waarbij het van geografische omschrijving kan veranderen in de tijd. Hierbij wordt dus een onderscheid gemaakt dat analoog is aan het onderscheid tussen een werk en expressie. Door de manier waarop de relatie is vormgegeven zijn verschillende varianten van beschrijvingen van werkingsgebieden in de tekst goed van elkaar te onderscheiden. Wél doet zich de vraag voor hoe een mutatie op alleen een opgenomen werkingsgebied (dwz. op de annotaties of geometrie) geïnterpreteerd wordt. Als we voor de tekst onderkennen dat sprake kan zijn van een erratum, dan kan dit ook voor een werkingsgebied gelden, en zou dus onderscheid gemaakt moeten worden tussen mutaties die het gevolg zijn van een wijzigingsbesluit danwel niet. Dit onderscheid wordt niet benoemd. Alles wordt als wijzigingsbesluit behandeld, met als gevolg dat er geen onderscheid is tussen het object en het kenbare object, analoog aan de geldige tekst versus de kenbaar geldige tekst.

Aanvullend zou je kunnen stellen dat de documentatie de *naming convention* voor informatie-objecten apart zou moeten bespreken, ook voor het geval waarin deze zich buiten het document bevinden. Voor informatie-objecten binnen het document zijn de ingrediënten overigens al impliciet aanwezig als afgeleide van de AKN naming convention voor delen van de tekst.

5.4. Begripsbepaling, aanvulling, afwijking en uitzondering

De praktijkrichtlijnen (p. 34) stellen dat begripsbepalingen alleen opgenomen worden in artikel 1, genaamd begrippen. Dit is gebruikelijk, maar niet dwingend naar de AR. Ook binnen dezelfde regeling kunnen uitzonderingen, afwijkingen en aanvullingen op die begripsbepaling voorkomen, die door middel van het leggen van een relatie geduid worden (op twee mogelijke manieren; Praktijkrichtlijnen, p. 35). Duiding naar type lijkt me vanuit logisch perspectief aanzienlijk minder helder dan wellicht de bedoeling is, behoudens gebruikelijke modelzinnen voor uitzonderingen op normen en (on)weerlegbare rechtsvermoedens, en zal door annotators verschillend worden opgevat. Een kort voorbeeld aan de hand van een fictief verkeersreglement:

1. Een voertuig heeft wielen en een bestuurder (noodzakelijke voorwaarden, begripsbepaling in nauwe zin)
2. Een fiets is een voertuig (voldoende voorwaarde, aanvulling)
3. Een tram is een voertuig (voldoende voorwaarde, aanvulling)
4. Een tram hoeft geen bestuurder te hebben, en geldt dan toch als voertuig (onweerlegbaar rechtsvermoeden, afwijking?)
5. De bestuurder van een voertuig houdt uiterst rechts (noodzakelijke voorwaarde, aanvulling?)
6. Voorgaande regel is niet van toepassing op een tram (uitzondering op wat, behalve 5?)

Regel 1 t/m 5 zijn in principe is één definitie onder te brengen. De praktijk wil dat er een strict onderscheid gehanteerd wordt tussen normatieve rechtsgevolgen (regel 5, 6) en de

rest. Regel 5 wordt dus vaak niet als onderdeel van de begripsbepaling opgevat (terwijl het logisch gezien toch wel tot de essentialia behoort), en van regel 6 is dus onduidelijk of deze een effect heeft op de betekenis het begrip voertuig (indirect natuurlijk wél). Over het algemeen is, als men niet in de loop van de tekst de betekenis van een begrip wijzigt, de reikwijdte van een begrip goed te volgen door simpelweg de voorkomens van dat begrip (voertuig), en alle begrippen waarmee het in verband is gebracht (bestuurder, fiets, tram, etc.), te volgen.

Uitzondering, afwijking en aanvulling als mogelijke waardes leiden m.i. potentieel aan een lage *intercoder-betrouwbaarheid* en hebben weinig praktische toegevoegde waarde. Deze duiding naar type kan beter verwijderd worden, óf in de praktijkrichtlijnen van een duidelijke interpretatie voorzien worden door deze typering direct te koppelen aan karakteristieke modelzinnen.

5.5. Verbeelding van wijziging van annotaties

Juridisch digitaal verplichte annotaties worden in de opmaak van een besluit meegenomen, en worden dus als inhoudelijk onderdeel van het besluit in de LVBB gepresenteerd. De weergave van annotaties is verder relatief vrij van vorm. Binnen de LVBB worden annotaties niet verbeeld, om geen onduidelijkheid over de juridische status van de annotaties te creëren. De tekst heeft ondubbelzinnig voorrang. Dit is een gebruikelijke keuze, en juridisch gezien de veilige keuze. Buiten de LVBB dienen juridisch verplichte en vrije annotaties in ieder geval op dezelfde manier verbeeld te worden.

Wijziging van annotatie wordt in de vorm van een was-wordt mutatie aangeleverd. Voor wijziging van annotaties wordt geen was-wordt weergave voorgeschreven (Praktijkrichtlijnen, p. 14). Het lijkt mij verstandig voor iedere mutatie een presentatie voor te schrijven.

6. Toepassingsbereik van de TP's

De toepassingsprofielen volgen de regelgevende instrumenten zoals deze door de wetgever onderscheiden worden. De TPOD profielen zijn afgeleid uit de omgevingswet. Voorzover na te gaan zijn ze compleet voor de inhoud en is voor een document altijd een passend profiel te kiezen.

6.1. AMvB en MR als niet-omgevingsdocumenten

TPOD geldt alleen voor documenten die hun grondslag in de Omgevingswet hebben (Praktijkrichtlijnen, p. 52), onderscheiden naar projectbesluit, omgevingsplan (één per gemeente), waterschapsverordening (één per waterschap), omgevingsverordening (één per provincie) en AMvB/MR met een grondslag in de omgevingswet. De vraag is of voor alle denkbare MR uit te sluiten is of deze (visualiseerbare) effecten voor de omgeving hebben. Bijv. bepaalde militaire activiteiten (bijv. luchthavens, gebruik explosieven) zijn voorzien in de omgevingswet als relevante activiteiten, maar militaire kazernes vallen buiten de omgevingswet.

Dat betekent dat in voorkomende gevallen — als zich toch visualiseerbare omgevingseffecten zouden voor kunnen doen in een niet-omgevingswet document — eventueel een werkingsgebied in een niet-omgevingswet document opgenomen zou kunnen worden. In de STOP standaard lijkt daar in ieder geval geen technisch beletsel voor te bestaan, omdat men altijd kan kiezen voor een toepassingsprofiel met de nodige modules. Wel kan een probleem ontstaan met de praktijkrichtlijnen, als een ander profiel als dwingend voorgeschreven wordt. Een praktijkvoorbeeld viel evenwel niet te bedenken.

7. Appendix: de vraagstelling

Aan u wordt gevraagd om de STOP/TP standaard versie 0.96 te onderzoeken op inhoudelijke kwaliteit/consistentie, uitbreidbaarheid/toekomstvastheid, implementeerbaarheid en beheerbaarheid. Daarbij dient u in uw rapport in ieder geval antwoord te geven op onderstaande vragen:

1. In welke mate voldoet de V096 standaard STOP/TP aan de redelijkerwijs te verwachten eisen met betrekking tot
 - a. Toekomstvastheid: hoe lang zijn in uw opinie de gemaakte keuzes houdbaar? Uw antwoord differentiëren naar de verschillende keuzes a.u.b.
 - b. Robuustheid, is de standaard eenduidig interpreteerbaar?
 - c. Volledigheid, te toetsen op basis van een referentie omgevingsdocument 0.96 (bijv omgevingsverordening)
 - d. Flexibiliteit met name toegespitst op het mechanisme voor toepassingsprofielen
 - e. Beheerbaarheid van de standaarden.

Bij de beantwoording dient onderscheid te worden gemaakt naar:

- i. de juridische en informatiekundige grondslagen voor STOP/TP
 - ii. de presentatiestandaard (juridisch) voor weergave van regel(tekst) van een regeling/ besluit en werkingsgebieden alsmede de juridisch relevante annotaties (inclusief de verschilweergave).
 - iii. de uitwisselstandaard US-OP-
 - iv. het mechanisme van annoteren
 - v. het mechanisme van muteren en consolideren
 - vi. het faciliteren van objectgerichte ontsluiting
2. In welke mate voldoet de V096 standaard TPOD documentatie en onderkende parameters met in acht neming van CIM-OW aan de redelijkerwijs te verwachten eisen mbt toekomstvastheid, robuustheid, volledigheid en flexibiliteit?
 3. In welke mate acht u de STOP-TP standaard implementeerbaar voor leveranciers
 4. In welke mate acht u de opzet van de documentatie toereikend voor het doel waar deze vorm van documentatie is gemaakt namelijk voor het bouwen van software ten behoeve van bevoegde gezagen
 5. In welke mate acht u de standaard implementeerbaar voor leveranciers van maatwerk/standaard programmatuur aan bevoegd gezag/dienstverleners?